

Slotwoorden Een Fair & Green Deal: wie biedt?

An Heyerik van VODO en Christiaan Hogenhuis (Oikos) verzorgen een slotwoord en vooruitblik.

An Heyerik: Vandaag stond in het teken van een Fair en Green Deal (FGD, red.), als antwoord op een aantal samenhangende crises: financieel/economisch, klimaat, armoede, voedsel, water, biodiversiteit ... Al speelt mondiale bevolkingsgroei in het ontstaan van enkele van die crises een rol, de belangrijkste oorzaken zijn toch slechte verdeling van welvaart en een overwaardering van (financiële) economische groei. Preciezer: een eenzijdige focus op financiële groei, zonder veel acht te slaan op de materiële gevolgen daarvan (voor grondstoffenvoorraden), ecologische gevolgen (uitputting van ecosystemen, ontbossing, erosie, biodiversiteitsverlies, afval, klimaatverandering ...), sociale gevolgen (ongelijkheid, verlies aan bestaanszekerheid, armoede, gezondheid ...) of op de vraag of al die economische activiteit nu werkelijke behoeften van mensen dient.

Christiaan Hogenhuis: Daarop is al decennialang in alle toonaarden gewezen. Er zijn ook talloze oplossingen aangedragen, radicale en gematigde. In het afgelopen jaar zijn enkele daarvan weer bijeengebracht in voorstellen voor Green New Deals. Meestal sympathieke voorstellen, maar: vaak speelt fairness daarin een tamelijk marginale rol en meestal gaat het eerder om economisch herstel dan om *redesign* van de economie

De ambitie van de FGD is nu juist wel zo'n economisch (en sociaal) *redesign*, aansluitend bij wat eerder al werd gezegd in de Verklaring van Tilburg en het Appel van Antwerpen. In de hoofdtekst van de FGD is dat *redesign* slechts globaal aangeduid, maar toch krijgt het al toenemende steun van allerlei maatschappelijke organisaties, bedrijven en politieke partijen. Op een aantal sporen is al verder uitgewerkt wat een FGD zou kunnen inhouden en dat is vandaag in de parallelle sessies verder besproken. Duidelijk is dat die uitwerking door moet gaan en ook dat er meer sporen nodig zijn. Zoals de FGD zelf al aangeeft; we nodigen organisaties van harte uit daaraan een eigen bijdrage te leveren.

In de FGD staan veranderingen in de structuur en het functioneren van de economie en de financiële wereld centraal. Het gaat er niet om alleen ideeën over een andere economie te formuleren, ze moeten ook gerealiseerd worden. Die vergen uiteraard politieke keuzes en beleidskeuzes van overheid, bedrijven en organisaties, en die keuzes zijn het doel van de FGD en de alliantie. Die keuzes komen uiteindelijk bovendien alleen tot stand als burgers, wij allen, anders leren denken over welvaart en dat tot uiting laten komen in onze keuzes, als kiezer, consument, werknemer, ondernemer etc. Ook daaraan wordt in het kader van de FGD gewerkt, door verschillende organisaties die bij de FGD al betrokken zijn.

An Heyerick: Het gaat dus om gezamenlijke inzet van veel partijen: maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheden. Die mobilisatie stond vandaag centraal, met nu nog een accent op maatschappelijke organisaties en iets minder op bedrijven, met het doel dat deze partijen vervolgens de overheid mobiliseren. Niet met alleen maar vragen aan de overheid, maar op basis van eigen, frisse én inspirerende initiatieven binnen hun organisatie en met degelijke voorstellen voor ondersteunende nationale en internationale instrumenten (belasting, geldstelsel, handel, economisch meten ...).

Zoals gezegd, er zijn al allerlei ideeën voor wát er kán en wát er móet; maar er is vaak nog te weinig analyse van de vraag hoe we dat realiseren: welke aanpak/strategie? Welke partijen hebben de meeste invloed? Wat zijn hun mogelijkheden en beperkingen? Welke voorstellen voor echte fairness en strikte ecologische duurzaamheid sluiten daarop het beste aan? Hoe kunnen die voorstellen dan het beste uitgewerkt worden zo dat deze partij er ook voor te winnen is?

Daarover is vandaag het een en ander gezegd: David Korten noemde drie centrale elementen om het economische systeem te herstructureren: de noodzaak om de collectieve verhalen te veranderen; van onderuit een nieuwe economische realiteit opbouwen en de regels veranderen. In de eerste paneldiscussie werd onder andere gewezen op de noodzaak om het politieke systeem te temmen door dat een alternatief denkkader op te leggen, en op de noodzaak voor meer zichtbaar maatschappelijk draagvlak, waarvoor in Vlaanderen nu een transitie-arena wordt gevormd. Ook werd gewezen op het belang van goede en onafhankelijke analyses ter onderbouwing. In de laatste paneldiscussie werd gewezen op lange adem die noodzakelijk zou zijn om de weg af te leggen, waar we misschien wat meer *sense of urgency* aan toe moeten voegen. Ook werd duidelijk dat er al heel veel gebeurt binnen die organisaties, die werken aan interne draagvlakverbreding, allianties. Gewezen werd ook op de nood aan flexibiliteit om om te gaan met verschillende spagaten (korte-lange termijn, grote veranderingen met kleine stappen...).

Christiaan: Daarmee kunnen we verder, en gaan we verder. We, dat zijn de initiatiefnemers van de FGD in het algemeen en het Platform DSE in het bijzonder:

- *) We zullen organisaties blijven aanspreken, stimuleren en uitnodigen om agendapunten zoals die vandaag in de deelsessie zijn besproken en zoals ze in de FGD staan verder op te pakken en uit te werken en er nieuwe aan toe te voegen;
- *) We zullen eraan werken dat de samenhang tussen al die voorstellen en initiatieven zo groot én zo zichtbaar mogelijk blijft, als inspiratie voor andere organisaties en bedrijven en als druk op de overheid om dit te ondersteunen met goede regelgeving, belastingwetgeving e.d.
- *) Binnenkort beleggen we een bijeenkomst waarin we met de initiatiefnemende organisaties deze 'structuur' van coördinatie, inspiratie en lobby opzetten
- *) Voor de duidelijkheid: onze inzet is dat we beter kunnen focussen op waarover we overeenstemmen dan op waar we van mening verschillen. Er is ruimte voor verschillen, zolang die elkaar niet bijten. Uiteindelijk zijn het niet de details waarop we van mening verschillen die 'het verschil' uit zullen maken, maar het feit dat we met een brede alliantie laten zien dat we grosso modo dezelfde kant op gaan en willen. Wat die kant is, is natuurlijk niet helemaal open, maar geformuleerd in 4 perspectieven en 3 doelen. Zo is de FGD bedoeld: niet als eindpunt van discussie, maar als begin van een brede pluriforme samenwerking, in het onderlinge vertrouwen dat we ondanks verschillen werken aan een zelfde hoofddoel.

*) hierbij sluiten we aan bij een aantal internationale processen:

- Beyond GDP (OECD, EU commission, Sarkozy, WWF)
- Internationale samenwerking rond De-growth (conferentie in Parijs; nu Barcelona; aandacht van EP, Oostenrijkse ministerie van milieu)
- Het werk van de Britse Sustainable Development Commission: Prosperity without growth?
- De brede en toenemende maatschappelijke inzet tegen klimaatverandering, die zich in Nederland o.a. manifesteerde in de Beat the Heat campagne en in Kopenhagen in de gezamenlijke verklaring van het Klimforum09 en in het initiatief van de president Morales van Bolivia om een NGO-top te houden over climate justice
- Internationaal momentum rond een Financial Transaction Tax (Stiglitz, Krugman, Merkel, Sarkozy, Brown...)

Tegelijk kunnen we onze strategie richten op een aantal lopende processen:

- Nationaal in Nederland de discussie over 20% bezuiniging (35 miljard) en de opmaat naar de verkiezingen

- In België het opstellen van een federale lange termijn visie op duurzame ontwikkeling en experimenten met transitiearena's.
- Internationaal de discussie in de G20 over herstel van de economie
- De internationale klimaatonderhandelingen na Kopenhagen; de noodzaak aan te geven hoe we de 20% emissiereductie (of hopelijk 30% of meer) gaan realiseren
- Rond deze dossiers kunnen we onze overheden bestoken, op basis van de concrete agendapunten en initiatieven zoals die vandaag zijn besproken.

Wat we zullen moeten overwegen is, of spreken met de overheid voldoende is. Misschien moeten we daarnaast denken aan het opzetten van een publiekscampagne. In Nederland was Beat the Heat daarvoor al een mooie aanzet. De onrust over de AOW is misschien een ander bruikbaar aanknopingspunt. Te koppelen aan ideeën over een Financial Transaction Tax (FTT). Dat kunnen we meenemen in de bijeenkomst over het verder optuigen van de Alliantie.

An:

Rest ons allerlei mensen en partijen te bedanken (volgt een lange serie mensen en instellingen, waaronder de gemeente Tilburg en de Universiteit van Tilburg en alle medewerkers en inleiders die aan het programma meegewerkt hebben

Om te besluiten met de oproep om daar gezamenlijk een borrel op te drinken op de afsluitende receptie.